Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans* anträffad vid Ottenby

(Meddelande nr 55 från Ottenby fågelstation)

Leif Sandgren

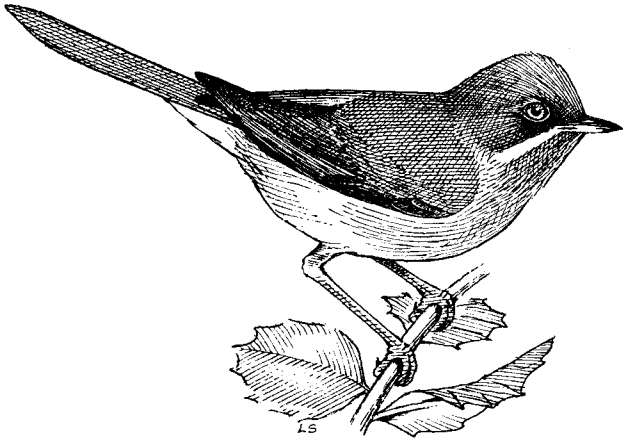

Teckning: Lars Svensson

På morgonen 13 juli 1967 fångades vid Ottenby fågelstation en liten ärtsångarlik fågel som bestämdes till rödstrupig sångare *Sylvia cantillans*.

Fyndet är det andra för Sverige och det tredje för Norden. Sveriges första fynd av arten gjordes på Utklippan, där en hona fångades 28 maj samma år (Sondell 1967). Sedan det här redovisade fyndet gjordes har ytterligare ett exemplar fångats i Sverige, nämligen vid Hartsö-Enskär fågelstation 24 augusti 1970 (Broberg 1970). I Norge fångades en gammal hane av rödstrupig sångare vid Akerøya fågelstation 14 maj 1966 (Lid 1967), det första fyndet i Norden. Arten har påvisats ytterligare en gång i Norge, då en gammal hane fångades i Hange i Dalane, Rogaland 22 april 1968 (Haftorn 1971).

Beskrivning av Ottenbyfågeln

Följande dräktbeskrivning gjordes:

Ovansidan blågrå med mörkare kinder, gråbruna vingar och gråvit undersida. Hals, bröst och kroppssidor roströda. De undre stjärttäckarna med en svag roströd färgton. Yttre stjärtpennor vita. Ögonring tegelröd, iris gulbrun, ben gulbruna. Inget synligt mustaschstreck. Fjäderdräkt och pennor något slitna. Inga fjädrar ruggades.

I tabell 1 jämförs mått och vingformel för Ottenbyfågeln med motsvarande för Utklippanfågeln. Den vid Hartsö-Enskär anträffade fågeln ruggade, och då fjädrarna ej var utvuxna gjordes inga mätningar.

Artens utbredning

Den rödstrupiga sångarens utbredningsområde är södra Europa, västligaste delen av Mindre Asien, Syrien och Nordafrika (figur 1).

Av arten åtskiljs tre geografiska raser. Nominatrasen, *cantillans,* har sin huvudsakliga utbredning i Spanien, Portugal, sydligaste Frankrike, Italiens västra kust och södra delen av Italien ungefär söder om Rom.

Längre österut tar *S. c. albistriata* vid. Den häckar i västra Jugoslavien och Grekland samt västligaste Mindre Asien och Syrien.

I Nordafrika mellan Marocko och Tripoli häckar rasen *inornata.*

Rasbeskrivning

Hanar av nominatrasen har enligt Williamson (1964) blågrå översida, mörkare örontäckare och vitt mustaschstreck. Hals och bröst är roströda och varierar i styrka både mellan olika individer och olika delar av utbredningsområdet. Den roströda färgen breder ut sig över buk- och kroppssidor. Bukens centrum liksom de undre stjärttäckarna är vitaktiga. Honorna är brunare ovan och har beigefärgad hals och bröst som dock varierar i färgstyrka. Vinglängden för båda är ungefär 53–62, mestadels 57–60. Näbblängd i medeltal 10,5. Den första handpennans längd varierar från 2,5 mm kortare till 3,5 mm längre än handtäckarna.

Hanar av *S. c. albistriata* har en avgränsad, mörkt nötbrun färg på hals och bröst och mer vit buk. Mustaschstrecket är bredare. Honorna beskrivs som ljusare på undersidan än nominatrasen. *Albistriata* har genomsnittligt obetydligt längre vinge och något längre näbb än *cantillans*. Williamson anger vingen till mestadels 59–63 och näbben 11,0–11,5, medeltal 11,20. Den första handpennan kan vara mellan 3 mm kortare och 1 mm längre än handtäckarna. Denna är därmed i medeltal kortare än hos nominatrasen.

S. c. inornata är orangebrun på undersidan, blekare hos honan än hos hanen. Den saknar den rosa toningen som är vanlig hos *cantillans*. Mått och vingformel överensstämmer med de båda andra.

Rastillhörigheten hos de nordiska fynden

Den rödaktiga teckningen hos rödstrupig sångare kan variera mellan olika individer. Det kan därför vara vanskligt att rasbestämma en fågel enbart efter dräktens utseende, och detta förhållande gäller särskilt honorna. Med ledning av vingformeln kan dock en någorlunda säker bestämning göras i de flesta fall. Svårigheterna belyses av det norska fyndet som endast kunde bestämmas till *albistriata* eller *cantillans* trots att det var en fullt utfärgad hane.

Utklippanfågeln överensstämde bäst med *albistriata*. Den hade till och med blekare bröst än de flesta honorna av denna ras.

Tabell 1. Mått, vikt och första handpennans längd hos de rödstrupiga sångarna anträffade vid Ottenby och Utklippan.
Measurement, weight, and length of outermost primary of the Sylvia cantillans found at Ottenby and Utklippan.

	Ottenby	Utklippan
Totallängd *Total length*	120 mm	132 mm
Vinglängd *Wing length*	61 mm	60 mm
Stjärtlängd *Tail length*	55 mm	55 mm
Näbb till fjäderfästet *Bill to feathering*	10½ mm	11 mm
Tars *Tarsus*	21 mm	19 mm
Vikt *Weight*	10 g	11 g
1:a handpennan *1st primary*	3 mm> handtäckare *(primary coverts)*	2 mm< handtäckare

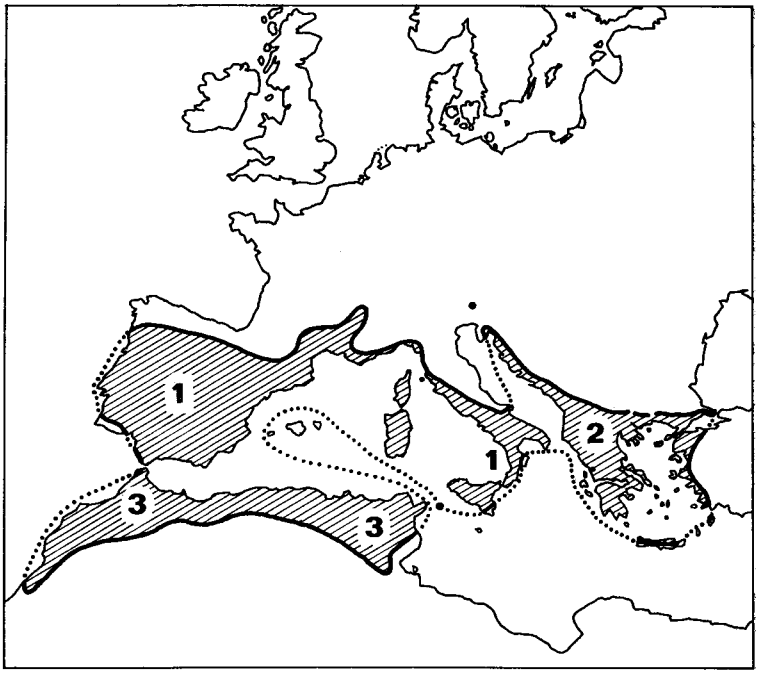

Figur 1. Den rödstrupiga sångarens utbredningsområde. "1" betecknar rasen *cantillans*, "2" rasen *albistriata* och "3" rasen *inornata*. Efter Stresemann m.fl. (1967).
The breeding range of Sylvia cantillans. "1" indicates the subspecies cantillans, "2" albistriata, and "3" inornata. After Stresemann et al. (1967).

På grund av ruggningsförhållanden hos fågeln vid Hartsö-Enskär gjordes ingen rasbestämning av denna.

Den rödstrupiga sångaren vid Ottenby bestämdes till gammal hane med ledning av ryggens och bröstets färg. Beträffande rastillhörigheten tydde den roströda färgens utbredning längs kroppssidorna på att fågeln kunde tillhöra nominatrasen. Ytterligare belägg härför utgjorde den uppmätta vingformeln där den första handpennan befanns vara längre än vad som anges för *albistriata* men liggande inom vad som anges för *cantillans* (Williamson 1964). Rasen *inornata* kunde genast uteslutas eftersom fågeln var roströd och ej orangebrun på bröstet.

Omständigheter kring Ottenbyfyndet

Som vanligt för Ottenby fågelstation under första hälften av juli var småfågeltillgången dålig. Utöver den rödstrupiga sångaren iakttogs inga fåglar som skulle kunna betecknas som ovanliga gäster från söder. Vädret tiden närmast före fynddagen karakteriserades av i huvudsak sydliga till västliga måttliga vindar, normal temperatur och obetydlig nederbörd. Väderlekstypen och det för sträckrörelser sena datumet talar för att fågeln inte anlände till Sverige vid just detta tillfälle. Istället kan den ha anlänt till följd av förlängd flyttning under den normala vårsträcksperioden.

Litteratur

Broberg, L. 1970. Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans* för första gången funnen i Sörmland. *Fåglar i Sörmland*, 3: 72–73.

Haftorn, S. 1971. *Norges fugler*. Oslo.

Lid, G. 1967. Rødstrupesanger, ny art for Norge, og noen andre eksempler på forlenget vårtreck. *Sterna*, 7: 387—396.

Sondell, J. 1967. Rödstrupig sångare – första gången i Sverige. *Fåglar i Blekinge 1967*, s. 8–11.

Stresemann, E., Portenko, L. A. & Mauersberger, G. 1967. *Atlas der Verbreitung palaearktischer Vögel*. 2. Lieferung. Berlin.

Williamson, K. 1964. *Identification for ringers, 3. The Genus Sylvia*. B. T. O. Field Guide No. 9. Oxford.

Summary: The second record of subalpine warbler *Sylvia cantillans* in Sweden. (Ottenby Bird Station report No. 55.)

On 13 July 1967, one adult subalpine warbler was recorded at Ottenby Bird Station, Öland (56.12 N/16.24 E). It was probably a male of the subspecies *S. c. cantillans*. This is the second record for Sweden and third for Fenno-Scandia. (Two other Swedish records have been published: 28 May 1967 Utklippan, Blekinge, 55.57 N/15.42 E, and 24 August 1970 Hartsö-Enskär, Södermanland, 58.41 N/17.24 E.)

Författarens adress: Utsiktsvägen 15,
S-152 00 Strängnäs